

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.3 (3075) ●

● ЧАЦВЕР, 24 студзеня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Калі ў сэрцы дзве радзімы
Беларусы замежжа сустрэліся ў Мінску — і адчувалі сябе як дома **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Фарбы з вясковай палітры
Стар. 4

Майстар, Маргарыта і іншыя

Спадчына Заіра Азгура — гэта не толькі скульптурныя творы

Кацярына Немагай

Як вядома, доўгае жыццё ў мастацтве ён прысвяціў скульптурцы. Створаныя вялікім талентам постаці, бюсты і сёння арганічна існуюць у культурнай прасторы, іх можна сустрэць не толькі ў музеях, але і на вуліцах, плошчах. Аднак на выставе ў Нацыянальнай бібліятэцы “Я веру ў творчы пачатак Сусвету...”, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння народнага мастака Беларусі і СССР, прадстаўлены ў асноўным плён працы Заіра Ісакавіча... як літаратара.

Вось адна з кніг, выдадзеная ў 1932 годзе — будучы скульптар спрабаваў сябе ў ёй як ілюстратар. Цікава прабегчы вачыма і некаторыя артыкулы Азгура, яго прадмовы да выданняў па беларускім мастацтве. Асобна экспануюцца фатаграфіі з сямейнага архіва. Узнікае жаданне перагарнуць старонкі каталогаў яго выстаў, прыемна дакрануцца да старых рэпрадукцый і паштовак. Чаму на юбілейнай экспазіцыі прадстаўлена не самая вядомая грань таленту Заіра Азгура? Адна з прычын даволі простая: не паспелі закончыць рэканструкцыю ў Мемарыяльным музеі-майстэрні скульптара. Там, як вядома, знаходзіцца амаль уся творчая спадчына Азгура — бюсты, эскізы і нават трохметровыя помнікі.

— Перавозіць экспанаты ў ішае памяшканне мы не рызыкавалі: занадта дарагія гэтыя рэчы для будучых пакаленняў, — гаворыць дырэктар музея Аксана Багданава. — А пасля рамонт у музеі таксама адкрыецца экспазіцыя. Рыхтуем шмат сюрпрызаў. Напрыклад,

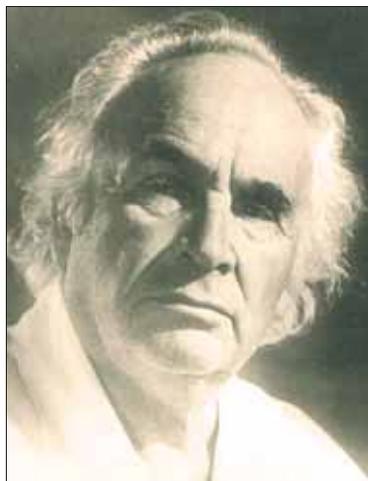
у пленэры паркавай скульптуры, прысвечаным Заіру Ісакавічу, ужо згадзіліся ўдзельнічаць не толькі маладыя скульптары. Наладзім выставу жывапісу яго жонкі — мастачкі Галіны Азгур. Адкрыем гурток для юных скульптараў. І, вядома ж, прадоўжым навукова-даследчую працу: будзем вывучаць творчасць скульптара, якая звязана з Віцебскам, Ленінградам і Кіевам.

Шмат цікавага пра дзеду ўспамінае і ўнучка Заіра Ісакавіча — Маргарыта Азгур:

— Ён быў вельмі добрым, любіў сям’ю, з асаблівай павагай ставіўся да сваёй жонкі Галіны Гаўрылаўны. І яна яго ва ўсім падтрымлівала,

а творчаму чалавеку гэта вельмі неабходна. Але часам здавалася, што даражэй за сям’ю для яго — творчасць. Ды мы не крыўдзіліся, разумелі: так і павінна быць. Яго душой была майстэрня. Там ствараліся шэдэўры. Я часта назірала, як ён працуе. Над кожным эскізам — доўга, карпатліва. І заўсёды ў яго былі сумненні: ці правільна робіць? Неаднойчы бачыла: дзядуля злепіць нешта — адыдзе, паглядзіць, потым пераробіць. Ён заўсёды імкнуўся да ідэалу. Часта пытаў, што я бачу ў вачах скульптуры, ці жывыя яны?

Нягледзячы на тое, што Азгур яшчэ пры жыцці быў прызнаным майстрам, ён ніколі не пакутаваў

Заір Азгур

ад так званай зорнай хваробы. Калегі, вучні, родныя — многія памятаюць яго чутым і добразачлівым.

— Прыходзіла шмат лістоў, — працягвае ўспамін Маргарыта Заіраўна. — На кожны ён адказваў. Памятаю, звярнуліся да яго жыхары адной з вёсак Брэсцкай вобласці, прасілі дапамагчы купіць аўтобус, каб вазіць дзяцей у школу. Дапамог. І нават падзякі за свае добрыя справы не чакаў. → **Стар. 4**

ВЕСТКИ

Беларусь — Швецыя: крокі насустрач

Васіль Харьтонаў

Адкрыццё ў Мінску Пасольства Швецыі запланавана сёлета на другую палову года. Гэта сведчыць аб імкненні шведскага боку развіваць супрацоўніцтва з Беларуссю, паведаміў кіраўнік аддзялення ў Мінску Пасольства Швецыі ў Маскве Стэфан Эрыксан.

Дыпламаты стануўча ацаніў развіццё ўзаемадзеяння Беларусі і Швецыі, у прыватнасці, у гандлёва-эканамічнай, гуманітарнай, культурнай і навуковай сферах, і выказаў упэўненасць, што адкрыццё Пасольства надасць імпульс развіццю ўсіх кірункаў супрацоўніцтва. Чакаецца, што з пачаткам работы паўнацэннага дыпламатычнага прадстаўніцтва скароціцца час на афармленне віз для грамадзян Беларусі. Пакуль рашэнне аб выдачы дакументаў прымаецца ў шведскім Пасольстве ў Маскве. Дыпламатычныя адносіны паміж Рэспублікай Беларусь і Каралеўствам Швецыя былі ўстаноўлены ў студзені 1992 года. Беларускае Пасольства ў Стэгольме адкрылася ў лістападзе 1999 года.

Чатыры вектары праекта

Прэзентацыя новага праекта ПРААН “Здаровая сям’я” прайшла ў Століне

Праект разлічаны на два гады. Ён паспрыяе паляпшэнню стану здароўя жыхароў тэрыторый, якія пацярпелі ад наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС, праз павышэнне інфармаванасці чатырох мэтавых груп. Гэта — спецыялісты сістэмы аховы здароўя; цяжарныя жанчыны і кормячыя маці; будучыя бацькі; настаўнікі і вучні сярэдніх школ. Асабліва ўвага будзе ўдзелена пытанням здаровага мацярынства, бацькоўства, выхавання і развіцця здаровых дзяцей, а таксама бяспечнага пражывання на пацярпелых ад чарнобыльскай катастрофы тэрыторыях.

Праектам прадугледжваецца адкрыццё і абсталяванне Цэнтра здароўя маці і дзіцяці ў Століне. Будучы створаны два тэматычныя інтэрнэт-сайты і серыя відэафільмаў, прысвечаных здароваму мацярынству, бацькоўству і дзіцінству.

Адыходзяць эпохі — творы мастацтва застаюцца

Вучоныя разлічваюць на багацце вопыту

Іван Мірскі

Нацыянальная акадэмія навук Беларусі і В’етнамская акадэмія навук і тэхналогій падпісалі пагадненне аб супрацоўніцтве.

Дакумент прадугледжвае ўзаемадзеянне вучоных у галіне хіміі і новых матэрыялаў, лазерных тэхналогій, медыцыны, нанатэхналогій. Сёлета спецыялісты Беларусі

і В’етнама пачнуць сумесныя работы па стварэнні новых лекавых прэпаратаў для засцярогі раслін. Будучы таксама праведзены даследванні ў сферы кампазіцыйных матэрыялаў. У перспектыве — стварэнне ў Беларусі сумесных вытворчасцяў па выпуску прадукцыі для сельскай гаспадаркі і прамысловасці.

“Беларускія і в’етнамскія навуковыя ўстановы маюць багаты

вопыт для дасягнення высокіх вынікаў у розных галінах навукі. Супрацоўніцтва і ўзаемадзеянне будзе выгадным для абедзвюх краін”, — сказаў на сустрэчы з в’етнамскай дэлегацыяй старшыня Прэзідыума НАН Беларусі Міхаіл Мясніковіч.

У пагадненні прадугледжаны таксама абмен інфармацыяй аб навуковых дасягненнях і абмен спецыялістамі. Плануецца, што аспіранты В’етнамскай акадэміі на-

вук і тэхналогій будуць вучыцца ў НАН Беларусі. Пэралік спецыяльнасцяў, па якіх змогуць рыхтаваць в’етнамскіх спецыялістаў, будзе вызначаны ў бліжэйшы час.

Бакі дамовіліся і аб арганізацыі конкурсу на лепшую сумесную беларуска-в’етнамскую навуковую работу. Прэмія пераможцам конкурсу дазволіць стымуляваць спецыялістаў дзвюх краін да новых навуковых адкрыццяў.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Калі ў сэрцы дзве радзімы

Беларусы замежжа сустрэліся ў Мінску і адчулі сябе як дома

Вольга Карней

Таварыства па сувязях з суайчыннікамі “Радзіма” правяло семінар для дыяспар. Прыехалі прадстаўнікі самадзейных калектываў з Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Украіны. Праграма была даволі насычаная: сустрэча з паэтам Леанідам Дранько-Майсюком, прагляд рэпетыцыі Нацыянальнага акадэмічнага народнага хора імя Г.І. Цітовіча, лекцыя з інтрыгуючай назвай “Духоўны космас беларусаў”... Кожны дзень быў распісаны па хвілінах. Але мне ўсё ж удалося сустрэцца з Ірынай Капчынскай, кіраўніком ансамбля “Кірмаш” з Масквы.

— Самая вялікая каштоўнасць семінара — веды, якія мне пашчасціла набыць, — гаворыць яна. — Бачыць на свае вочы рэпетыцыі, кансультавацца з майстрамі... Цудоўна, што завязалі-

ся знаёмствы з мясцовымі творчымі калектывамі. Вельмі рада, што знайшла супольнікаў — людзей, якія адданыя той жа справе, што і я. Спадзяюся, будзем сябраваць і ажыццяўляць сумесныя праекты. Дарэчы, ужо ёсць адзін на прыкмеце: мы дамовіліся правесці ў Мінску канцэрт “Беларусы замежжа — шанюнай Бацькаўшчыне”.

— **А як узнік ваш ансамбль?**

— Пэўна, з майго асабістага захаплення беларускім нацыянальным касцюмам: я аднаўляю дэталі старадаўняга адзення, шукаючы іх па этнаграфічных крыніцах. Мая калекцыя не такая ўжо і малая: налічвае дванаццаць рэканструяваных мадэляў. Уявіла, як шыкоўна будзе выглядаць спалучэнне касцюма і песні на сцэне, і вырашыла стварыць самадзейны калектыў.

— **Хто ж у Маскве спявае беларускія песні?**

— Часцей за ўсё да нас прыходзяць беларусы ў другім, а то і трэцім пакаленні. Маю на ўвазе дзяцей і ўнукаў тых, хто некалі пераехаў у Маскву. Сама я нарадзілася ў сталіцы, і бацькі мае масквічы, а вось дзядуля — карэнны беларус. З тых, хто перабраўся нядаўна, у “Кірмашы” яшчэ нікога няма: пэўна, уладкоўваюцца на новым месцы.

— **Раскажыце крыху пра ваш рэпертуар.**

— “Кірмаш” адметны выкаканнем беларускіх народных песень XIX стагоддзя. Каб аднавіць іх, давалася шмат папрацаваць з этнаграфічнымі

запісамі. Цікава, што творы гэтыя выконваліся без музыкальнага суправаджэння. Каб наблізіцца да культуры нашых продкаў, мы таксама спяваем акапэла.

Ірына Капчынская

З вялікім задавальненнем “Кірмаш” “падаравы” бы сваё мастацтва жыхарам Беларусі. Мне здаецца, многія з песень тут нават невядомыя. Магчыма, усё ж атрымаецца выступіць на канцэрце “Беларусы замежжа — шанюнай Бацькаўшчыне”.

— **Дзе яшчэ думаеце выступіць?**

— Мяркуем працягнуць нашы выступленні на міжнацыянальных святах “Маскоўскі карагод” і “Карагод сяброўства”. Апошні, дарэчы, праводзіцца на Дзень горада. Маем намер правесці у маі Першы беларускі этнафестываль. На яго будуць запрошаны ансамблі як з Беларусі, так і з Расіі. Плануем у гэты ж час навуковую канферэнцыю, каб абмеркаваць значэнне этнаграфічных даследаванняў для мастацкіх самадзейных калектываў. Канферэнцыя, дарэчы, пройдзе

ва ўсеславянскім фармаце: мы запрасілі навукоўцаў з Балгарыі, Македоніі, Сербіі, Харватыі.

— **Ці часта бываеце ў Беларусі?**

— На радзіму прыязджаю рэгулярна. Не магу не адзначыць, якія змены тут адбыліся. Мінск расквітнеў. Беларусы захавалі свае нацыянальныя рысы: стрыманасць і памяркоўнасць, але разам з тым сталі больш дзелавітымі.

На развітанне Ірына Капчынская падаравала мне нумар газеты, якую выдае аб’яднанне “Беларусы Расіі”. Вялікімі літарамі на першай старонцы было напісана: “Дзве Радзімы ў сэрцы маім!” Шчыра кажучы, словы гэтыя мяне моцна крапнулі: людзі, нават тыя, хто нарадзіўся за межамі Беларусі, але чые продкі зваліся беларусамі, памятаюць і любяць сваю Бацькаўшчыну.

Нечаканае завяшчанне Гая Пікарды

Грамадзянін Вялікабрытаніі яшчэ пры жыцці выказаў пажаданне, каб яго прах пахавалі ў беларускай зямлі.

Адам Мальдзіс

Гэта была незвычайная нарада. Кожны з удзельнікаў — прадстаўнікі Міністэрства замежных спраў, Беларускага фонду культуры, Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, грамадскасці — прыйшлі на яе таму, што асабіста ведалі Гая Пікарду або чулі пра яго добрыя справы.

З дзейнасцю гэтага чалавека чытачы “Голасу Радзімы” ўжо знаёмыя. 11 мая мінулага года ў газеце быў змешчаны некролаг, дзе гаварылася пра яго як глыбокага знаўцу і даследчыка беларускай царкоўнай музыкі. Нашчадак брэтонскіх арыстакратаў, юрыст, ён займаўся сямейнымі спадчыннымі справамі. А ў вольныя хвіліны цікавіўся славянскімі літургічнымі хвала-спевамі, выконваў іх сам у розных амагарскіх хорах. І вось аднойчы па падказцы музыказнаўцаў трапіў на службу, якая праводзілася ў беларускай царкве, што ў Фінчлі — паўночным мікрараёне англійскай сталіцы. Зачараваны арыгінальнымі распевамі, што нарадзіліся ў Жыровіцкім і Супрасльскім манастырах, ён тут жа пачаў падхопліваць мелодыі. Стаў бываць у царкве, а таксама ў размешчанай праз вуліцу Беларускай бібліятэцы і музеі імя Францыска Скарыны. Паступова хобі стала галоўнай справай жыцця.

Пачалася карпатлівая праца над старадаўнімі кнігамі і рукапісамі. Так нарадзілася кніга “Беларускі царкоўны спеўнік”, публікацыя “Царкоўная музыка на Беларусі” і іншыя. Гая Пікар-

ду сталі запрашаць у Магілёў на фестывалі “Магутны Божа”, дзе ён быў адным з самых аўтарытэтных сяброў журы.

Аднак вернемся да пасяджэння. На пачатку ксёндз-магістр Уладзіслаў Завальнюк, пробашч касцёла святых Сымона і Алены ў Мінску, зачытаў адрасаваны яму з Лондана, з Беларускай каталіцкай місіі ў Англіі, ліст ад айца Сяргея Стасевіча. Той паведамаў, што перад смерцю Гая Пікарда выказаў жаданне, каб яго прах быў пахаваны ў беларускай зямлі. Прыгадалася, што былі ўжо падобныя выпадкі: у той жа “чырвоны” касцёл былі перавезены з Быдгашчы (Польша) парэшткі яго фундатара, вядомага грамадскага і дзяржаўна-

Гай Пікарда

га дзеяча Эдварда Вайніловіча. У крыпце (падзямеллі) нясвіжскага Фарнага касцёла нядаўна знайшоў супакаенне прах Антонія Радзівіла, які памёр у Вялікабрытаніі. Але гэта — іншыя выпадкі: там былі нашчадкі беларускіх родаў. Тут жа ўпершыню папрасіў, каб яго пахавалі ў нашай зямлі, небеларус.

— Гай Пікарда часта наведваў

наша пасольства ў Лондане, калі я быў там паслом, — згадаў старшыня Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКА Рэспублікі Беларусь Уладзімір Шчасны. — Як беларусіст, даследчык беларускай культуры ён быў узнагароджаны нашым урадам медалём Францыска Скарыны.

— Гаю Пікарду можна было б прысвяціць адзін з фестываляў “Магутны Божа”, што праходзіць у Магілёве, — зрабіў прапанову старшыня Беларускага фонду культуры Уладзімір Гілеп.

На пасяджэнні прыводзіліся новыя факты дзейнасці Гая Пікарды на карысць беларускай культуры. Ён, напрыклад, устанавіў у прыгарадзе Лондана, Тотнэме, месца, дзе знаходзілася Вольная славянская друкарня, заснаваная беларускім пісьменнікам і мастаком Аляксандрам Рыпінскім. Яго пару належаць многія артыкулы па беларускай літаратуры, пра Францыска Скарыну і яго сімволіку, а таксама рэцэнзіі, змешчаныя ў лонданскім квартальніку “The Byelorussian Studies”. І сам ён, ледзь не аднаасобна, выдаваў для англійчан часопіс пра беларускую культуру “The Byelorussian Cronicle”, напісаў і выдаў па-англійску даведнік “Мінск”. Гаварылася і пра тое, што пасля смерці даследчыка засталася неапублікаванай галоўная яго праца — зборнік “Залатая Беларусь. Анталогія беларускіх мадрыгалаў і харавых песень”.

Закончылася пасяджэнне стварэннем арганізацыйнага камітэта, які звернецца да беларускіх і англійскіх уладаў з адпаведнымі лістамі.

Майстар з Беларусі — лепшы ў Расіі

Снежныя скульптуры, як і ёлачныя цацкі, нядоўга радуюць глядачоў, але тым ярчэй застаюцца ў памяці фантазіі і майстэрства іх стваральнікаў. Акрамя ўдзельнікаў з Расіі конкурс у Новасібірску сабраў майстраў з Казахстана, Малдовы і Беларусі.

Рукатворныя цуды з ільду і снегу

Людміла Шчаслівенка

рапляценнем.

Ужо ў чацвёрты раз радаваў сібірскіх беларусаў сваімі снежнымі творамі Міхаіл Пракапенка з вёскі Цялуша Бабруйскага раёна. Летась творца са сваёй кампазіцыяй “У чаканні Калядаў” заняў трэцяе месца, цяпер жа яго работа, што прысвячалася 115-годдзю горада Новасібірска і мела назву “Абярэг”, была прызнана лепшай на конкурсе.

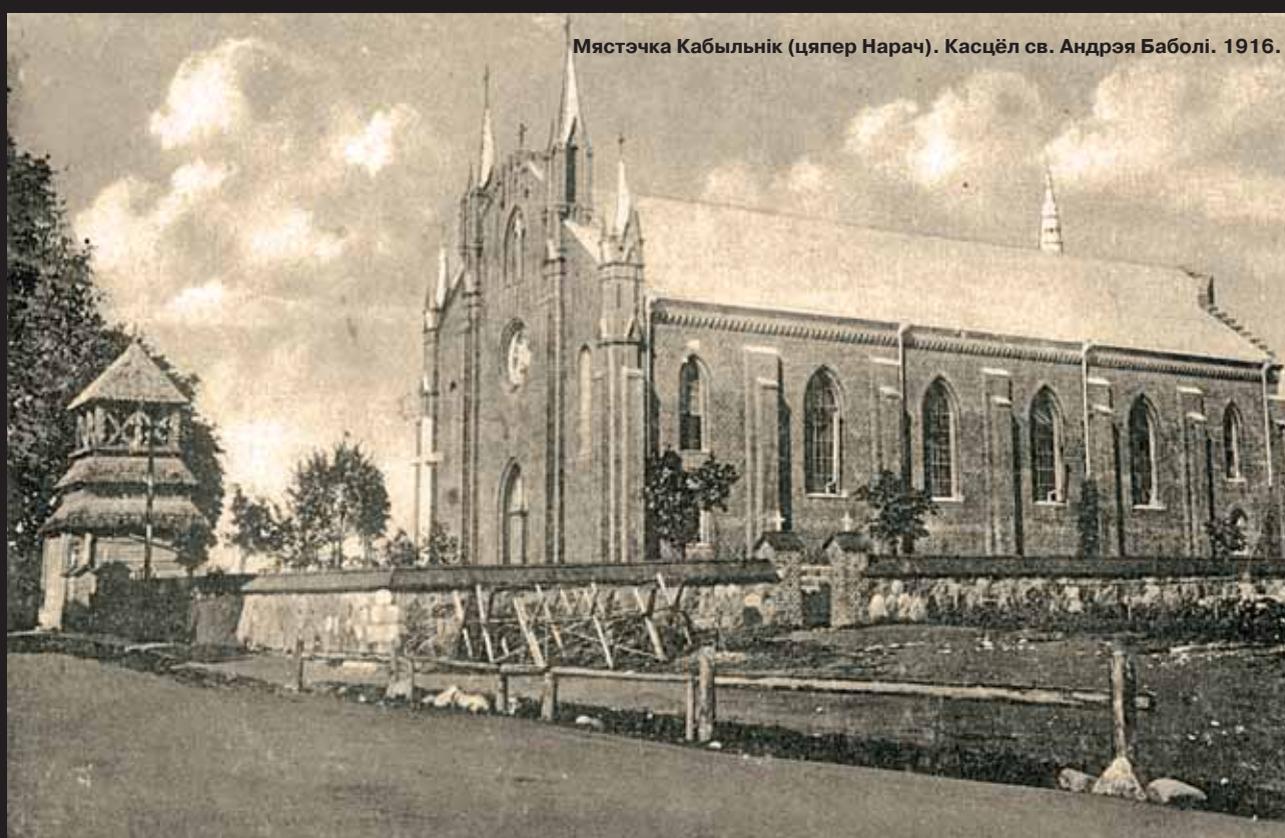
Дарэчы, перамагчы майстру з Беларусі дапамог сын Міхаіл. Пераможца ўпершыню ўзяў з сабой хлопца на конкурс. Малодшы Пракапенка таксама захапляецца рознымі рамёствамі. У прыватнасці займаецца і вышываннем, і бісе-

— З бацькам без справы не станешся! — з жартам гаворыць Міша. І сапраўды, рэдкай шчодрасці душа у старэйшага Міхаіла, які нават вершы піша. Прывучае да працы і творчасці дзяцей, з якіх, дарэчы, трое — прыёмныя.

Што і казаць, прыемна было зноў пабачыцца з Міхаілам Пракапенкам, пазнаёміцца з яго сынам і шчыра парадавацца перамозе беларускага майстра на расійскім конкурсе. Мы, беларусы-сібіракі, сардэчна дзякуем землякам за падараваныя хвіліны шчасця і чакаем да сябе ў госці ўсіх, хто гатоў падзяліцца і цеплынёй душы, і талентам.

г. Новасібірск

Углядаюся ў старыя паштоўкі, прысвечаныя Мядзелю, Мядзельшчыне, шукаю тые сляды, тые адмеціны на касцёле ў мястэчку 1930-х, на нарачанскай прыстані, на Рынкавай плошчы ў Мядзелі, што былі прыналежнымі нашым папярэднікам. Край мастакоў і творцаў, паэтаў і акцёраў... Край, які ў чарговы раз сведчыць, што культура Беларусі праз апошнія стагоддзі мацвалася і гартавалася вёскай, вясковым упарадкаваннем духоўнага жыцця...

Мястэчка Кабыльнік (цяпер Нарач). Касцёл св. Андрэя Баболі. 1916.

Вёска Засвір. Пачатак XX ст.

Знічкі Жыцця

Мястэчка Шэметава. 1916 г.

Двор у мястэчку Свір. 1916 г.

Мястэчка Кабыльнік 1916 г.

Алесь Карлюкевіч

Генрых Далідовіч, не так даўно напісаўшы артыкул у “Краязнаўчай газеце” да 95-годдзя Максіма Танка, заўважыў: “Танк напісаў тамы вершаў, паэм, публіцыстыкі, зрабіў мноства перакладаў з многіх літаратур народаў свету. На маю думку, ён ва ўсім вызначаўся глыбіннасцю — прасякненнем у духоўныя запасы як беларуска-

га народа, так і ў сусветныя, здолеўшы ўсё гэта спалучыць у арыгінальны і выдатны сплаў сваёй творчасці”. Максім Танк нарадзіўся 17 верасня 1912 года ў мядзельскай вёсачцы Пількаўшчына. Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Ленінскай прэміі, акадэмік Акадэміі навук Беларусі, аўтар ці не сотні кніг... Толькі ў перакладзе на рускую мову яго, Максіма Танка, творы вы-

ходзілі асобнымі выданнямі амаль пяцьдзесят раз! Аглядаючыся на мядзельскую старонку, думаю пра тое, што глыбіннымі, роўнымі вялікаму паэту выступаюць і іншыя яго землякі.

Назваць можна многіх і многіх... У першым радзе сярод іх — ураджэнец вёскі Качаны народны мастак Беларусі Васіль Шаранговіч. Яркая і багатая на мастацкія эмоцыі асоба, чалавек, чыя творчасць графіка, кніжнага ілюстратара знайшла прызнанне ва ўсім свеце. Работы Васіля Шаранговіча захоўваюцца ў галерэях і прыватных калекцыях не толькі ў роднай Айчыне, але і Расіі, Італіі, ЗША, Германіі, Польшчы, іншых краінах. Як мне падаецца, самавыяўленне майстра графікі напоўніцу выявілася ў яго працытанні паэзіі Янкі Купалы і Адама Міцкевіча. У памяці — даўно выдадзеная “Мастацкай літаратурай” (у 1978 годзе) кніга народнага песняра “Паэмы”. 23 калеровыя ілюстрацыі Васіля Шаранговіча, мяркую, пашырылі не толькі маё асабістае ўяўленне пра Купалу. Мастак насыціў кнігу асаблівай энергетыкай. Сваімі выразнымі лініямі, сваёй упэўненасцю і перакананасцю здолеў выкласці адвечныя ісціны жыцця, дапамог успрыняць купалаўскія радкі арганічна, у сугучнасці з часам сённяшнім. Уражвае

прачытанне Шаранговічам паэзіі Адама Міцкевіча. Даследчыкі жыцця і творчасці мастака да адной з нагод адзначаць наступнае: “Яшчэ на пачатку творчага шляху ім былі зроблены ілюстрацыі да зборніка балад А. Міцкевіча, потым манументальная лінаграфюра па матывах паэмы “Гражына”. Больш за 2 гады працаваў мастак над ілюстрацыямі да паэмы А. Міцкевіча “Пан Тадэвуш” (1982-1984), выканаўшы 25 акарэльных ілюстрацый. Мастаку давалося грунтоўна вывучыць тагачасныя гістарычныя абставіны, стыль эпохі, касцюмы, помнікі дойлідства. Выбраная жывапісная тэхніка ілюстрацыі дапамагла мастаку перадаць дух паэзіі А. Міцкевіча, яе мілагучнасць і рамантызм. У ілюстрацыях удала спалучаецца ўласцівае мастаку багацце фантазіі з уменнем стварыць шматфігурныя кампазіцыі і яркія народныя вобразы — тыпы. Перад намі нібы ажываюць карціны, створаныя геніем А. Міцкевіча, паўстае сапраўдная выяўленчая эпопея разнастайных падзей і характараў, шляхецкіх звычаяў і нораваў”. Адзнакай плённых высылкаў таленавітага майстра стала прысваенне яшчэ ў 1986 годзе Васілю Пятровічу звання заслужанага дзеяча культуры Польшчы.

У вёсцы Навасёлкі, што

знаходзіцца паблізу ад самога Мядзела, 21 лістапада 1936 года нарадзілася Марыя Захарэвіч. Народная артыстка Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі... А ў кіно і спектаклях — Марыя (“Святая святых” І. Друцэ), Зося Савіч (“Сэрца на далоні” І. Шамякіна), Ганна Чарнушка (“Людзі на балодзе” І. Мележа), Камісар (“Аптымістычная трагедыя” У. Вішнеўскага), Варвара (“Навальніца” А. Астроўскага)... Усе вобразы — не проста яркія, запамінальныя жанчыны, а яшчэ і найперш асобы прыцягальныя па ўнутранай сутнасці, блізкія нам таму, што ўслед за акцёрскім асэнсаваннем дапамагаюць жыць і змагацца, вучаць, як выратаваць уласную светласць у будзённасці і пякельным марнаванні высокага і ўзнёслага.

З Мядзельшчынай звязаны лёс паэта Уладзіміра Дубоўкі. Прайшоўшы праз многія жыццёвыя выпрабаванні, у 1973 годзе ён выдаў кнігу успамінаў “Пялёсткі”, дзе ёсць такія радкі: “У ліку дзвюх найлепшых школ дарэвалюцыйнай Віленшчыны была Мядзельская”. У Мядзельскае двухкласнае вучылішча будучы літаратар прыйшоў у 1912 годзе. Як пазнака літаратурнай географіі застаўся верш Уладзіміра Дубоўкі “Ля Мядзела ёсць возера адно”:
Ля Мядзела ёсць возера адно
Над ім дубы шумяць,
гамоняць сосны.
У ім, як у празрыстай кроплі роснай,
Для воч ніколі не закрыта дно...

Мядзельскі край выправіў у вялікі свет многіх навукоўцаў. Сярод іх — археолаг Яраслаў Звяруга (нарадзіўся ў Мядзелі ў верасні

1928 года), доктар тэхнічных навук Іван Пішча (нарадзены з 1933 года — з вёскі Пугачы), мовазнаўца Яўген Рапановіч (нарадзіўся ў вёсцы Холма ў 1929 годзе)... Пра Яўгена Рапановіча хацелася б сказаць крышачку асобна. У 1947 годзе ён скончыў Княгінскую сямігодку. Пасля — Пастаўскае педвучылішча. Працаваў настаўнікам, вучыўся ў БДУ. З 1960 года — у Мінску. Працаваў выдавецкім рэдактарам, у энцыклапедычным выдавецтве, пасля ў Дзяржкамвыдзе БССР. Памёр у 1987 годзе, не пражыўшы і 60 гадоў. След, які пакінуў аб сабе Яўген Нічыпаравіч, — найперш 6 складзеных ім слоўнікаў населеных пунктаў абласцей Беларусі. Гэтыя унікальныя выданні на многія гады сталі настольнымі даведнікамі для спецыялістаў у розных галінах, для журналістаў, краязнаўцаў, гісторыкаў, настаўнікаў...

Няшмат напісаў паэт з вёскі Пількаўшчына (нарадзіўся ў 1938 годзе) Іосіф Скурко. Усяго два яго паэтычныя зборнікі стаяць на кніжных паліцах — “Бацькоўскі парог” і “Весніцы”. Але і цяпер часта гучыць у запісе па радыё песня на словы Іосіфа Скурко “Верась”. А я трымаю ў памяці яго верш “Мядзел”:

Я — вязень твой.
Сказаць на праўдзе,
Мне радасны такі палон.
Калыска сноў дзіцячых,
Мядзел,
Прымі сыноўні мой наклон.

Пад гэтымі словамі, пэўна ж, маглі б падпісацца многія ўраджэнцы Мядзельскага краю.

Юны Вадзім Стралкоў вучыцца ўменню маляваць у Школе мастацтваў аграгарадка Ціхінічы Рагачоўскага раёна

Фарбы з вясковай палітры

Школе мастацтваў у аграгарадку Ціхінічы Рагачоўскага раёна яшчэ няма і года. Але папулярнасць сярод дзяцей і іх бацькоў у школы зайздросная — цяпер яе наведвае амаль сто хлопчыкаў і

дзяўчынак. Кожны змог знайсці сабе занятак па душы: адны вучацца іграць на музычных інструментах, іншыя асвойваюць тэхніку аплікацыі і саломаліцення.

Нямала і такіх, хто наведвае

заняткі студыі малюнка і жывапісу. Упершыню за апошнія гады ў Ціхінічы, у школу мастацтваў, прыехалі працаваць па размеркаванні маладыя спецыялісты з Гомеля...

Майстар, Маргарыта і іншыя

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

Неаднойчы сыну і ўнучцы Заіра Ісакавіча паступалі прапановы ад замежных калекцыянераў прадаць творы скульптара. Але важным для сям'і было захаваць як мага больш яго твораў на Радзіме. Такім быў завет самога майстра. Напрыканцы жыцця ўсе свае работы Азгур падарыў мінчанам.

— Мы зрабілі ўсё магчымае для таго, каб яго спадчына не разляцелася па свеце. Захавалі ў майстэрні і асабістыя рэчы, і інструменты. У адным з пакояў стаіць кухонная шафа і посуд, якім карыстаўся дзядуля, крэсла — у ім ён любіў адпачываць. На шматлікіх паліцах — работы: каля пяцісот бюстаў, эскізаў з гіпса, скульптурных кампазіцый. Усё, здаецца, як пры яго жыцці, як быццам майстар выйшаў і вось-вось вернецца...

Рукі Азгура стварылі больш за паўтары тысячы работ. Ён умеў і любіў працаваць. Да апошніх дзён Заір Ісакавіч увекавечваў у граніце, бронзе і мармуры партрэты гістарычных асобаў, а таксама сваіх сучаснікаў: палітыкаў і дзеячаў культуры, герояў Вялікай Айчыннай вайны і людзей працы. Ствараў

бюсты сяброў і блізкіх.

На юбілейным вечары перадавалі слова адзін аднаму, як па эстафеце, яго калегі, вучні, людзі, якім пашчасціла быць знаёмымі з майстарам.

Помнік Якубу Коласу ў Мінску работы Заіра Азгура

“Рабіце так, як разумееце...”

Загадчык кафедры скульптуры Акадэміі мастацтваў Уладзімір Слабодчыкаў успамінаў час, калі толькі закончыў акадэмію:

— Першы раз сустрэў Азгура ў скульптурным цэху. Там адлівалі помнік Якубу Коласу. Уразілі тады намеры работы, ёй было цесна ў памяшканні. А на яе фоне — маленькі скульптар. Потым давялося працаваць разам з Азгурам. Ён

раздаваў эскізы, па іх трэба было ляпіць дэталі ці фігуры. Казаў: “Рабіце так, як разумееце. Тады атрымаецца добра”. У размове быў вельмі прасты, жартаваў увесь час. Жартаў не дапускаў толькі

ў рабоце. Хто ён ёсць для беларускай скульптуры? Азгур — адзін з яе пачынальнікаў, ён закладаў фундамент сучаснай скульптурнай школы.

Партрэт за два сеансы

Заір Азгур любіў працаваць з натуры, умеў “чытаць” фатаграфію. Але сам амаль ніколі не пазіраваў. Толькі аднаму скульптару ўдалося зрабіць партрэт

Яскравыя рысы навагодняга балю

Ірына Цімохіна

У Варшаве адбыўся традыцыйны навагодні бал, які праводзіцца ўжо больш за 30 гадоў варшаўскім аддзелам Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы і Цэнтрам славянскай культуры ў Варшаве. Апошнія гады актыўнае садзеянне ў падрыхтоўцы і патранат над балем ажыццяўляе Пасольства Беларусі ў Польшчы.

На навагоднім балі прысутнічалі этнічныя беларусы як з Варшавы, так і з іншых гарадоў Польшчы, беларускія дыпламаты — усяго каля двухсот чалавек. Многія з іх наведваюць гэтыя балі з пачатку іх арганізацыі.

На свяце з вялікім поспехам

выступіў заслужаны артыст Беларусі Якаў Навуменка. Традыцыйна падчас балю выступаў калектыў беларускай меншасці з Беластоцчыны, на гэты раз — эстрадны ансамбль “Лідэр”.

З віншаваннямі да ўдзельнікаў звярнуўся Пасол Беларусі ў Польшчы Павел Латушка, які падкрэсліў: такія мерапрыемствы спрыяюць захаванню этнічнай адметнасці беларусаў Польшчы, умацаванню сяброўства і добрасуседскіх адносін паміж беларускім і польскім народамі. Сімвалічным пасля віншавання было выкананне Я.Навуменкам песні “Белая Русь”, якая была цёпла ўспрынята ўсімі прысутнымі. Падчас балю была праведзена навагодняя латарэя. А ў якасці прызоў на ёй — беларускія сувеніры, альбомы, календары, падрыхтаваныя супрацоўнікамі Пасольства.

Гасціннасць на мяжы

Дзіяна Грышанова

У міжнародных пунктах пропуску будзе створаны асобны калідор для грамадзян Беларусі і Расіі

Паводле слоў старшыні Дзяржаўнага пагранічнага камітэта Беларусі Ігара Рачкоўскага, стварэнне асобнага калідора для беларусаў і расіян мэтазгоднае. Ва ўсіх краінах Еўрапейскага саюза ёсць калідоры для сваіх грамадзян. “Мы плануем дапрацаваць гэты пытанне і зрабіць асобны “зялёны” калідор у міжнародных пунк-

тах пропуску”, — сказаў кіраўнік ведамства. У сваю чаргу камандзір Смаргонскага пагранічнага атрада Анатоль Лапо адзначыў, што пункт пропуску “Катлоўка” ўжо гатовы да ўвядзення асобнага калідора. “Неабходнасць увядзення асобнага калідора абумоўлена тым, што транспартныя сродкі грамадзян Беларусі зарэгістраваны і застрахованы, і звесткі пра іх змешчаны ў нашу базу даных”, — праінфармаваў ён. Таму тэрмін афармлення легкавога транспарту, які рухаецца па “зялёным” калідоры, зменшыцца з існуючых 2–2,5 да 1 хвіліны.

Заіра Ісакавіча — Генадзю Мурамцаву:

— Адзін час нашы майстэрні знаходзіліся побач. Часта сустракаліся, Заір Ісакавіч быў чалавекам вельмі камунікабельным, неяк разгутарыліся, нібы дзеля жарту ён згадзіўся мне пазіраваць. І тут я ўжо ад яго не адстаў. Партрэт стварыў за два сеансы. Азгур размаўляў увесь час. Таму з розных бакоў скульптура атрымалася розная — нібы адлюстравана міміка чалавека. Гавораць, добры партрэт той, на якім чалавек змяняецца. Лічу, што гэтая работа мне ўдалася.

Фантастычны імпрэсіяніст

Існуе такое выказванне: спіны нашых настаўнікаў яшчэ доўга будуць наперадзе. У гэтым жа ўпэўнены прафесар, выкладчык Акадэміі мастацтваў Анатоль Арціновіч:

— Калі гавару са студэнтамі пра Азгура, кажу ім: не глядзіце на гады жыцця, не думайце, што гэты мінулае. Творчасць Заіра Ісакавіча яшчэ доўга будзе заставацца будучыняй. Ён — фантастычны імпрэсіяніст. Але пра гэты

амаль ніхто не ведае. Скульптар Аляксей Глебаў казаў, што ў Азгура трэба забіраць творы яшчэ на першых стадыях, не адшліфаваўшы. Пакуль бачна экспрэсія. Азгур — гэта будучыня ў разуменні пластыкі, экспрэсіі.

Заір Ісакавіч сам меў цудоўнага настаўніка — Міхаіла Керзіна. Менавіта ён выхаваў чатырох народных мастакоў Беларусі — Заіра Азгура, Андрэя Бембеля, Аляксея Глебава і Сяргея Селіханова.

Успаміны сяброў і калег Заіра Ісакавіча былі цёплым і сардэчнымі. Калі настаў час разыходзіцца, кінула апошні позірк на кнігі з аўтографамі Азгура, на яго фатаграфіі. Нібы развіталася на некаторы час з творчасцю скульптара. А потым зразумела: ён жа штодзень побач з намі! Да прыкладу, на плошчы Якуба Коласа ў Мінску — усе ведаюць гэтую цудоўную скульптурную кампазіцыю. Ёсць Азгур і ў Вязынцы. І нават на Бардзінскім полі пад Масквой, дзе стаіць зроблены ім помнік Пятру Баграціёну. Таму з Азгурам нельга развітацца назаўсёды, можна сказаць толькі — да хуткай сустрэчы!